

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitæte, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

Iudicium D. Marij Cuttelli de hac quæstione, n. 24.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

garem Iudices nostrates, sapientissimos æque ac religiosissimos, ut nisi malam fidem inveniant, beneficium præscriptionis ne denegent litiganti. Et sicut multis ab hinc annis, neque immemorabilis temporis, neque centenaria præscriptio in Siculis Tribunalibus admittebatur, & nihilominus deinde, ut colligitur ex dictis ab Amato allatis nu. 7. re melius expensa, in iisdem capit admitti: ita in posterum admittantur & alia, ut consequenter tota lex præscriptionis per jus commune sanctè introducta, postliminio ad patriam tandem aliquando revertatur: atque huic meo desiderio, etiam nostros Iurisperitos, & Regios officiales video permaximè favere; sic enim habet D. Marius o Curtelli Iurisconsultus admodum celebris, muneribus magnæ hujus Regiæ Curia, ac libris editis toto orbe clarus; præscriptionis materiam (inquit) non tantum eliminatam, verum abolitam primis mei Patrocinij annis inveni, omnesque more vulgi solitos adducere Intrigiosum, *Decis. 28. n. 19.* affirmantem, nullam de præscriptione rationem haberi in Tribunali magnæ Regiæ Curia; & paulo post: omnibus ergo viribus suscepi Provinciæ Advocati, iudicisq; munere dum fungerer, ne indistinctè omnes, sed illæ tantum, quæ jure reprobandentur, præscriptiones rejci deberent, legitimis admissis. Et primò obtinui in immemorabilibus adversus census impositos, id est, Bullares: postmodum id ipsum tentavi, & obtinui in jurisdictionalibus, & non minori de-

mum gaudio, etiam in corporibus & legitimis, vidi per probos iudices admitti: præcipuè contra D. Henricum Turtureti; cumque negotium facesseret Capitulum, vel lex sub Martino Rege condita, quæ est 57. illam non obstat, pluribus probavi; puto etiam non infelicitè, ut totis viribus præscriptioni in extremis laboranti operam ferrem, juxta quæ sæpius ego decidi.

o *Curtell. t. 2. de donat. tr. 2. div. 1. speciale 39. nu. 1.*

24. Hæc D. Marius, cui cum per P. Franciscum Bardi nostræ Societatis utriusque Theologiæ peritissimum, ac eidem D. Mario per familiarem hanc à me scriptam quæstionem misissem, simulque petissem, ut ubi id ipse probaverit, ostenderet, remisit peramanter ad me sequentem responsionem, quam hic honoris causa interferendam duxi.

Admodum Reverende Domine, & merito Magister.

25. Vidi disceptationem de præscriptione, suo jure disertissimam, eo publico hujus Regni bono excogitatam, ne conscientia vacillent, & bona omnia, quasi errantia sidera, aliquando subsistant: quaris à me non tantum quid sentiam, & probem; nam incipit scripta, quæ tua gratia laudas, incidi: verum etiam pro jure, quæve ratione illa scripserim, & quo sententiam ablegarim. Rogo, parcas; nam infirmus ex tempore respondeo.

26. Non est contendendum hoc in Regno, ubi Constitutio Principis no-

pis nominata deficiat, jus commune Romanum esse servandum, sub moderatione à jure Canonico in rebus pertinentibus ad conscientiam allata, puta super matrimonijs, Beneficijs Ecclesiasticis, usuris, jura fœnerandi &c. Nam licet subdamur Imperio, primo tamen legi Ecclesiasticæ parendum; hinc fit, ut præscriptio, quæ juris civilis munimen dumtaxat habeat, à nobis conscientiæ religione repulsa sit, *ex c. vigilant. &c. fin. de præscript.* quorum prior constitutio fuit Alexandri III. posterior Innocentij III. in priori, quadragenalis ab Ephesina Synodo statuta, si mala fides adsit, expellitur: in posteriori, contra primum præscribentem statuitur, nè possit in aliqua temporis parte præscribere, alienam si rem esse cognoscat. Non hic de centenaria, non de immemorabili sermo: nam prior, cum secundæ cedat, reservatur in *c. ad audientiam, 13. eodem titulo, &c.* de immemorabili sunt plures Canones, & plura, quæ attuli in *Controvers. general. de immunitate l. 2. q. 4. per totam, & nu. 19.* ibique alia in eandem rem addidi, tua censura digna.

27. Succedit inter hæc lex provincialis prioris Martini Regis, quæ apertissime præscriptionem triginta annorum pro finali præjudicio inducit, quam ita receperunt patres nostri, ut solum contra præsentem & desidentem vim haberet, non in absentes à Regno, ut refert acceptum Carretius in causa Ciminnæ, quam luci reddidi in *2. decis. lib. decis. 20. fol. 171. num. 39.*

Ideo autem Martinus posuit turbidum causam & titulos deperditos, ut ex hac occasione bonam fidem induceret, ut Canonice legi non obfistere videretur, & sua constitutio valeret. Neminem verò ex senioribus, cum aliquos legerim, vidi firmantem, huic legi per consuetudinem fuisse derogatum.

28. Quod vero audeant pauci hujus sæculi Authores, ex suo arbitrio non solum illam nostram explodere, verum & immemorabilem, divino etiam firmatam p. eloquio *Iud. c. 11. & Sanctorum Patrum unanimi consensu*, cum nec sententias, nec præjudicia proferant, ipsi videant, perlege, si placeat, tradita dicta q. 4. & seq.

p. *Intellige, quia in tam longinquo tempore præsumitur titulus, & bona fides, nam mala fides numquam præscribitur.*

29. Non ignoro, caufidicos repulsam aliquando merito tulisse, qui nudam præscriptionem veris titulis objecerunt, quasi temporis beneficium id juris tribuat, ut actor expellatur; Martinus verò Rex, contra, temporis amissionem scripturarum, titulorum & eorum, in quibus exceptio possidentis fundatur, adjungit; & hoc pacto exceptio fundanda in legitimo titulo deperdito, & amisso, ex illo tempore in diem continuatæ possessionis pacificæ, per triginta annos; sicut in immemorabili, allegatur titulus, penes nos sub nulla lege exhibendi manens; & ita satisfat præmissis citatis à domino

domino Doctore scribente, & Intriglo-
lo, ut diximus *decis. 90. 91. usque ad*
fin. t. 1. & decis. 8. nu. 35. to. 2. Ite-
rum t. 1. decis. 8. num. 37. in fine; ubi
notavi, quod Castillus in senectute
ann. 1630. decidit pro præscriptione.

30. Quia accepta distinctione, deci-
sum est sapius contra proprietarios,
repetentes res censui observato subje-
ctas, ac per immemorabile tempus
possessas, non apparente etiam Pauli-
na, vel illa vitiosa, non exhibita tamen
per possessorem, ut pro Cardinali de
Torres contra Archiepiscopum Panor-
mitanum; pro Principe Cutò contra
Archidiaconum Montis regalis, pro
Mastrillo, & Algaria contra Cantorem
Regij Palatij.

31. Verius est ergo assumptum, ne
in Sicilia rejectam præscriptionem di-
camus: nam illa ratio Pragmaticæ
summarie & de plano in promptu ac
bene rejicitur in scripto Paternitatis
vestræ; modum enim procedendi re-
spicit, & ideo præscriptionem genera-
tim in exceptionibus oppositam rejij-
cit, quando in vim dilatoriæ opponi-
tur cum dilatorijs similibus; sed quan-
do, ut ajunt causidici, ad negotij totius
peremptionem adducitur, & formatur
inde obstaculum, quod articulum di-
cunt, tunc Pragmatica ad illam ita op-
positam non corrigitur.

32. Non mirum, si lege præcipientem
& bonâ fidem ac justam indubita-
tamque conscientiam, atque undique
quietam & tutam inducente, possi-
dens nec restituere sponte, nec impeti-
tus teneatur: nam nullam habere po-
test alieni conscientiam, si lex principis
justa & sancta rem facit illius, quæ &

dominia & possessiones mutare po-
test.

TRACTATUS SECVNDVS.

De furto.

CAPVT PRIMVM.

Quid sit furtum.

Furtum Theologicum, est ac-
ceptio, *a* seu contrectatio rei
alienæ externæ, sine vi, invi-
to rationabiliter domino,

a Ex DD. mox citandis.

Dixi primò, (acceptio rei alienæ)
qui enim rem suam ab alio injustè de-
tentam accipit, non furatur: qui item
damnum facit alicui, nihil ab ipso sibi
applicando, ut si ejus comburat sege-
tes, quamvis contrahat obligationem
restituendi, tamen non dicitur pro-
priè furari, *b* sed damnificare. In hac
eadem particula comprehenditur *c*
retentio injusta: quando enim super-
venit mala fides, post rem à te bona
fide: ut tuam possessam, incipis rem in-
justè possidere, quæ possessio est con-
tinuata quædam ablatio seu acceptio;
nam propterea in definitione additum
est illud (vel contrectatio) hæc enim
vox apertius significat ejusmodi in-
justam retentionem. Denique eadem
particula (rei alienæ) includit *d* u-
sum injustum rei: oppignorasti Pe-
tro v. g. vas argenteum, vel locasti
domum, non potes illa, invito Petro,
usurpare; quia, quoad usum, res alie-
na est, non tua.

M m

2. Dixi